

הענקת סיוע משפטי לנכי צה"ל

הצעה להחלטה

מחליטים, בהמשך להחלטת ממשלה מס' 981 מיום 9.5.2021 בעניין "רפורמה בתחום הטיפול בנכי צה"ל ומערכת הביטחון ("נפש אחת"), תוספת תקציבית למערכת הביטחון ופעולות אחרות ותיקון החלטות ממשלה" (להלן: "החלטה 981"), בה נקבע בסעיף 3.ג כי יש להסדיר בחקיקה בתוך שלושה חודשים את "הזכאות לסיוע המשפטי באמצעות משרד המשפטים למבקשים שיבחרו בכך ומבלי שיידרשו לעמוד במבחני ההכנסה הקבועים בחוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972" וכי "חקיקה זו תקודם בהסכמת שר המשפטים"; הואיל ובחלוף כארבע שנים טרם התגבשה הסכמה עם משרד המשפטים לעניין הפעלת הסיוע המשפטי למתן הסיוע לנכי צה"ל כאמור;

ובשל הדחיפות במתן סיוע משפטי לחיילי צה"ל וכוחות הביטחון שנפגעו, לרבות אלה שנפגעו במלחמת התקומה, ושעניינם צפוי לעלות בחודשים הקרובים בפני ועדות רפואיות של אגף השיקום במשרד הביטחון, כצעד מקדים למתן הסיוע המשפטי בהתאם להחלטה 981.

להטיל על שר הביטחון לקיים בחינה מוגבלת (להלן: "פיילוט"), במסגרתה יוענק סיוע משפטי, ללא מבחן זכאות כלכלית, לנכי צה"ל בהליכים שיפורטו להלן, באמצעות התקשרות של משרד הביטחון עם משרדי עורכי דין, והכל כמפורט בהחלטה זו.

1. הסיוע המשפטי יינתן למי שהגיש בקשה להכרה כנכה לפי סעיף 30 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 (להלן: "חוק הנכים") וקצין התגמולים אישר את בקשתו והעבירה לוועדה רפואית לצורך קביעת דרגת נכות ובלבד שעניינו טרם נדון בוועדה הרפואית כאמור.
2. הסיוע המשפטי יינתן למבקשים, בבקשות ובהליכים הבאים:
 - א. ייצוג בפני ועדה רפואית, ובלבד שמדובר כאמור במי שקצין התגמולים אישר את בקשתו והעבירה לוועדה רפואית לצורך קביעת דרגת נכות, ובמסגרת אותה בקשה להכרה;
 - ב. הליכי ערעור על החלטה של ועדה רפואית כאמור בסעיף קטן (א), על החלטה של ועדה רפואית עליונה בערעור כאמור ועל בקשת רשות לערער על פסק דין של בית המשפט המחוזי בערעור כאמור, ככל שתוגש;
3. הסיוע יינתן לתקופה של שנה מיום תחילת ההתקשרות לפי סעיף 5 או עד לכניסתו לתוקף של תיקון חוק שיסדיר את סוגיית הסיוע המשפטי לנכי צה"ל, לפי המוקדם (להלן: "תקופת הפיילוט"). יובהר כי מי שהחל לקבל סיוע משפטי, ימשיך להיות זכאי לסיוע גם לאחר סיום תקופת הפיילוט, וגם אם ההליכים בעניינו יתמשכו לאחר סיום תקופת הפיילוט (לרבות הליכי ערעור).
4. הסיוע המשפטי שיינתן לפי החלטה זו יכלול מתן ייעוץ וייצוג משפטי וכן סיוע במילוי טפסים ועריכת מסמכים משפטיים.
5. משרד הביטחון יממן את הפעלת הסיוע המשפטי כאמור, באמצעות התקשרות עם משרדי עורכי דין שתיערך בתוך 3 חודשים. שכר הטרחה שייקבע בהתקשרות וישולם עבור כל שלב בו יינתן סיוע משפטי כאמור בסעיפים 2.א ו-2.ב להחלטה זו, יהיה בהסכמת משרד האוצר.
6. אין בהחלטה זו כדי לגרוע מחובתו של שר הביטחון לפעול בתיאום עם שר המשפטים ליישום סעיף 3.ג להחלטת הממשלה מס' 981 כאמור.

7. ההתקשרות שיבצע משרד הביטחון עם משרדי עורכי הדין תכלול הוראה לפיה תנאי לקבלת סיוע משפטי הוא תשלום דמי השתתפות עצמית בגובה 500 שקלים חדשים, אשר ישולמו על ידי הזכאי למשרד עורכי הדין בשלב הייצוג בפני הוועדה הרפואית מדרג ראשון.
8. במקביל למתן סיוע משפטי לפצועי צה"ל וכוחות הביטחון כאמור בהחלטה זו, תיערך בחינה של משרד האוצר והמוסד לביטוח לאומי באשר לגיבוש מתווה זמני עבור נפגעי פעולות האיבה, בהתחשב בנסיבות השונות ובמאפיינים השונים.
9. לצורך מימון החלטה זו יקצה משרד הביטחון מתקציבו עד 40 מיליון ש"ח בשנת 2026.
10. יישום ההחלטה כפוף לאישור חוק התקציב לשנת 2026 בשלוש קריאות בכנסת.

בחודש מאי 2021 החליטה הממשלה על רפורמת "נפש אחת" בהחלטת ממשלה מס' 981 מיום 9.5.2021 בעניין "רפורמה בתחום הטיפול בנכי צה"ל ומערכת הביטחון ("נפש אחת"), תוספת תקציבית למערכת הביטחון ופעולות אחרות לתיקון החלטות ממשלה" (להלן: "החלטת הממשלה"). בהחלטת הממשלה הוטלו משימות שונות שמטרתן לקדם שינויים משמעותיים באגף השיקום, כך שיושג שיפור משמעותי בטיפול ובשיקום הניתנים לנכי צה"ל ומערכת הביטחון.

סעיף 3ג להחלטת הממשלה קבע כי יש להסדיר בחקיקה בתוך שלושה חודשים את "הזכאות לסיוע המשפטי באמצעות משרד המשפטים למבקשים שיבחרו בכך ומבלי שידרשו לעמוד במבחני ההכנסה הקבועים בחוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972; חקיקה זו תקודם בהסכמת שר המשפטים." בחלוף כארבע שנים, ההסכמות לגבי מתווה מתן הסיוע המשפטי האמור טרם גובשו ובהתאמה הזכאות לסיוע משפטי טרם עוגנה בחקיקה.

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור מרצועת עזה שבמסגרתה חדרו אלפי מתבלים ליישובים בדרום הארץ מהיבשה, מהאוויר ומהים וכן התבצע ירי מסיבי של אלפי רקטות לעבר שטח מדינת ישראל.

נוכח האמור, שר הביטחון דאז הכריז על מצב מיוחד בעורף בהתאם לסמכותו לפי סעיף 9(ב) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951, ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה, צבא ההגנה לישראל (להלן – צה"ל) הכריז על מצב כוננות מלחמה, וכן הוחלט על גיוס חירום נרחב לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008. מאז המתקפה האמורה ומלחמת "התקומה" שפרצה בעקבותיה, אגף השיקום אשר אמון על הכרה, טיפול ושיקום נכי צה"ל ומערכת הביטחון קלט פצועים רבים מאירועי ה-7 באוקטובר ומהמלחמה והחל בהליכי טיפול ושיקום.

לנוכח המספר החרג של הפצועים, ובהינתן שככלל נדרש פרק זמן משמעותי עד שפגיעות מפעילות מבצעית, ובייחוד פגיעות נפשיות, מתגבשות באופן שבו מתאפשרת קביעת דרגת נכות קבועה, חלק משמעותי מהוועדות הרפואיות אשר צפויות לקבוע את דרגת נכותם טרם התקיימו. זאת, למעט בקשות של פצועים בעלי פגיונות קשות ביותר ומובהקות אשר הובאו בעדיפות בפני הוועדות הרפואיות וכן ועדות רפואיות למבקשי הכרה שביקשו לקיימן.

בחלוף מעל שנתיים מתחילת המלחמה ובשים לב להתקדמות של ההליך המחשובי לטיוב הליכי ההכרה, לאחרונה היחידה לוועדות הרפואיות באגף השיקום החלה לפעול באופן נמרץ לזימונם של פצועי מלחמת התקומה לעמוד בפני ועדה רפואית.

נכון להיום יחידת ההכרה באגף השיקום מטפלת בכ-28,000 מבקשי הכרה שהגישו בקשה לפי סעיף 30 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 (להלן: "חוק הנכים").

בכל חודש פונים לאגף השיקום כ-1,400 מבקשי הכרה חדשים. בשלב זה קיימים כ-10,000 מבקשי הכרה מקרב פצועי מלחמת התקומה, אשר קצין התגמולים אישר את בקשתם ועתה הם נדרשים לעמוד בפני ועדה רפואית לצורך קביעת דרגת נכות. בנוסף, קיימים כ-4,000 מבקשי הכרה שנמצאים בטיפול הוועדות הרפואיות בשלב כזה או אחר.

על מנת לסייע לפצועים בהליך קביעת דרגת הנכות על ידי ועדה רפואית ללא דיחוי, וכצעד מקדים לתיקון החוק ולהסדרה קבועה של מתן סיוע משפטי לנכי צה"ל, מוצע כי יינתן סיוע משפטי כבר בעת זו, בתצורה מצומצמת, בפיילוט שיערוך משרד הביטחון באמצעות התקשרות עם משרדי עורכי-דין, לתקופה של שנה

ממועד תחילת ההתקשרות או עד להשלמת החקיקה שעתידה להסדיר מתן סיוע משפטי לנכי צה"ל. תעריפי שכר הטרחה לכל שלב בהליך יהיו בהסכמת משרד האוצר.

קבוצת הזכאים שתיכלל בפילוט היא פצועי צה"ל וכוחות הביטחון שהגישו בקשה להכרה כנכה לפי סעיף 30 לחוק הנכים וקצין התגמולים אישר את בקשתם והעבירה לוועדה רפואית לצורך קביעת דרגת נכות, וטרם התקיימה בעניינם ועדה רפואית ראשונה.

מוצע כי הסיוע המשפטי במסגרת הפילוט יהיה בהליכים הבאים: (א) ייצוג בפני ועדה רפואית, ובלבד שמדובר במי שקצין התגמולים אישר את בקשתו והעבירה לוועדה רפואית לצורך קביעת דרגת נכות, ובמסגרת אותה בקשה להכרה; (ב) הליכי ערעור על החלטה של ועדה רפואית כאמור בסעיף קטן (א), על החלטה של ועדה רפואית עליונה בערעור כאמור ועל בקשת רשות לערער על פסק דין של בית המשפט המחוזי בערעור כאמור, ככל שתוגש;

למען שלמות התמונה יצוין כי הסיוע המשפטי לא יינתן במקרה של הליכים שעניינם בקשה של נכה לבדיקה חדשה של דרגת הנכות מכוח סעיף 37 לחוק הנכים (החמרה) או בקשה של נכה מכוח תקנה 9 לתקנות הנכים (מבחנים לקביעת דרגות נכות), תש"ל-1969 (נכות מוסבת).

עוד מוצע, כי מי שהחל לקבל סיוע משפטי, ימשיך להיות זכאי לסיוע גם אם ההליכים בעניינו יתמשכו לאחר סיום תקופת הפילוט (לרבות הליכי ערר וערעור).

להשלמת התמונה יצוין, כי לאחר שקצין התגמולים מקבל את בקשת ההכרה ומכיר עקרונית בנכות, נקבעת דרגת נכותו של המבקש בוועדה הרפואית המחוזית (דרג ראשון). על החלטת הוועדה המחוזית ניתן לערער לוועדה הרפואית העליונה ועל החלטת הוועדה הרפואית העליונה ניתן לערער בשאלה משפטית לבית המשפט המחוזי שעל פסק דינו ניתן לבקש לערער בפני בית המשפט העליון.

על מנת לאפשר את הקמת המערך אשר יספק מענה ויתן את הסיוע המשפטי לקבוצת הזכאים במסגרת הפילוט, מוצע לקבוע כי משרד הביטחון יערוך התקשרות עם משרדי עורכי דין לצורך מתן הסיוע המשפטי האמור.

שמות ופרטי משרדי עורכי הדין אשר יעניקו את הסיוע המשפטי יפורסמו באתר האינטרנט של אגף השיקום במשרד הביטחון והזכאים לקבלת הסיוע המשפטי, יוכלו לפנות למשרדי עורכי הדין במישרין. לעניין מימון השירותים, מוצע כי משרד הביטחון יממן את הפעלת הסיוע המשפטי, באמצעות התקשרות עם משרדי עורכי דין שתיערך בתוך 3 חודשים, כאשר תנאי לקבלת סיוע משפטי מכוח ההחלטה הוא תשלום דמי השתתפות עצמית בגובה 500 שקלים חדשים, אשר ישולמו על ידי הזכאי למשרד עורכי הדין בשלב הייצוג בפני הוועדה הרפואית מדרג ראשון.

דמי ההשתתפות יהיו דמי רצינות וכן ימנעו הגשת הליכי סרק.

במקביל למתן סיוע משפטי לפצועי צה"ל וכוחות הביטחון כאמור בהצעה, תיערך בחינה של משרד האוצר והמוסד לביטוח לאומי באשר לגיבוש מתווה זמני עבור נפגעי פעולות האיבה, בהתחשב בנסיבות ובמאפיינים השונים.

לסיכום, בהצעה זו מבוקש להעמיד באופן מהיר ודחוף סיוע משפטי לטובת פצועי צה"ל וכוחות הביטחון, בשלב קביעת דרגת הנכות בוועדות הרפואיות, וזאת ללא מבחן זכאות כלכלית. עריכת הפילוט תאפשר לטייב את ההיערכות להסדר החקיקה הקבוע שיערך בהמשך, תוך בחינה של היקף הצורך, ושל השפעת הענקת הסיוע המשפטי על יכולת מיצוי הזכויות לפי חוק הנכים.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

אין.

תקציב

לצורך מימון החלטה זו יקצה משרד הביטחון מתקציבו עד 40 מיליון ש"ח בשנת 2026. יישום ההחלטה כפוף לאישור חוק התקציב לשנת 2026 בשלוש קריאות בכנסת.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מספר 981 מיום 9.5.21.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

אין מניעה, כמפורט בחוות הדעת המצ"ב.

מגיש: שר הביטחון

י"א בשבט התשפ"ו
29 בינואר 2026

תאריך: 29.1.2026

הנדון: חוות דעת נלווית להצעת החלטה לממשלה - הענקת סיוע משפטי לנכי צה"ל

נושא הצעת ההחלטה:

הענקת סיוע משפטי לנכי צה"ל וכוחות הביטחון – פיילוט.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

עניינה של ההצעה להחלטת ממשלה בקיום בחינה מוגבלת (להלן: "פיילוט"), במסגרתה יוענק סיוע משפטי, ללא מבחן זכאות כלכלית, לנכי צה"ל בהליכים שיפורטו להלן, באמצעות התקשרות של משרד הביטחון עם משרדי עורכי דין.

הסיוע המשפטי יינתן למי שהגיש בקשה להכרה כנכה לפי סעיף 30 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 (להלן: "חוק הנכים") וקצין התגמולים אישר את בקשתו והעבירה לוועדה רפואית לצורך קביעת דרגת נכות ובלבד שעניינו טרם נדון בוועדה הרפואית כאמור. הסיוע המשפטי יינתן למבקשים, בבקשות ובהליכים הבאים:

א. ייצוג בפני ועדה רפואית, ובלבד שמדובר כאמור במי שקצין התגמולים אישר את בקשתו והעבירה לוועדה רפואית לצורך קביעת דרגת נכות, ובמסגרת אותה בקשה להכרה;

ב. הליכי ערעור על החלטה של ועדה רפואית כאמור בסעיף קטן (א), על החלטה של ועדת רפואית עליונה בערעור כאמור, ועל בקשת רשות לערער על פסק דין של בית המשפט המחוזי בערעור כאמור, ככל שתוגש.

הסיוע יינתן לתקופה של שנה מיום תחילת ההתקשרות עם משרדי עורכי הדין כאמור להלן, או עד לכניסתו לתוקף של תיקון חוק שיסדיר את סוגיית הסיוע המשפטי לנכי צה"ל, לפי המוקדם (להלן: "תקופת הפיילוט"). מי שהחל לקבל סיוע משפטי, ימשיך להיות זכאי לסיוע גם לאחר סיום תקופת הפיילוט, וגם אם ההליכים בעניינו יתמשכו לאחר סיום תקופת הפיילוט (לרבות הליכי ערעור).

הסיוע המשפטי יכלול מתן ייעוץ וייצוג משפטי וכן סיוע במילוי טפסים ועריכת מסמכים משפטיים.

משרד הביטחון יממן את הפעלת הסיוע המשפטי כאמור, באמצעות התקשרות עם משרדי עורכי דין שתיערך בתוך 3 חודשים. תעריפי שכר הטרחה לכל שלב בהליך יהיו בהסכמת משרד האוצר.

ההתקשרות האמורה תכלול הוראה לפיה תנאי לקבלת סיוע משפטי הוא תשלום דמי השתתפות עצמית בגובה 500 שקלים חדשים, אשר ישולמו על ידי הזכאי למשרד עורכי הדין בשלב הייצוג בפני הוועדה הרפואית מדרג ראשון.

במקביל למתן סיוע משפטי לפצועי צה"ל וכוחות הביטחון, כאמור בהצעה, תיערך בחינה של משרד האוצר והמוסד לביטוח לאומי באשר לגיבוש מתווה זמני עבור נפגעי פעולות איבה, בהתחשב בנסיבות השונות ובמאפיינים השונים.

לצורך מימון החלטת הממשלה משרד הביטחון יקצה מתקציבו עד 40 מיליון ש"ח בשנת 2026 ויישומה כפוף לאישור חוק התקציב לשנת 2026 בשלוש קריאות בכנסת.

קשיים משפטיים, ככל שישנם ודרכי פתרון:

בחודש מאי 2021 החליטה הממשלה על רפורמת "נפש אחת" בהחלטת ממשלה מס' 981 מיום 9.5.2021 בעניין "רפורמה בתחום הטיפול בנכי צה"ל ומערכת הביטחון ("נפש אחת"), תוספת תקציבית למערכת הביטחון ופעולות אחרות לתיקון החלטות ממשלה" (להלן: "החלטת הממשלה"). בהחלטת הממשלה הוטלו משימות שונות שמטרתן לקדם שינויים משמעותיים באגף השיקום, כך שיושג שיפור משמעותי בטיפול ובשיקום הניתנים לנכי צה"ל ומערכת הביטחון.

סעיף 3ג להחלטת הממשלה קבע כי יש להסדיר בחקיקה בתוך שלושה חודשים את "הזכויות לסיוע המשפטי באמצעות משרד המשפטים למבקשים שיבחרו בכך ומבלי שיידרשו לעמוד במבחני ההכנסה הקבועים בחוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972; חקיקה זו תקודם בהסכמת שר המשפטים".

בחלוף כארבע שנים, ההסכמות לגבי מתווה מתן הסיוע המשפטי האמור טרם גובשו ובהתאמה הזכויות לסיוע משפטי טרם עוגנה בחקיקה.

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור מרצועת עזה שבמסגרתה חדרו אלפי מחבלים ליישובים בדרום הארץ מהיבשה, מהאוויר ומהים וכן התבצע ירי מסיבי של אלפי רקטות לעבר שטח מדינת ישראל.

מאז המתקפה האמורה ומלחמת "התקומה" שפרצה בעקבותיה, אגף השיקום אשר אמון על הכרה, טיפול ושיקום נכי צה"ל ומערכת הביטחון קלט פצועים רבים מאירועי ה-7 באוקטובר ומהמלחמה והחל בהליכי טיפול ושיקום.

לנוכח המספר החריג של הפצועים, ובהינתן שככלל נדרש פרק זמן משמעותי עד שפגיעות מפעילות מבצעית, ובייחוד פגיעות נפשיות, מתגבשות באופן שבו מתאפשרת קביעת דרגת נכות קבועה, חלק משמעותי מהוועדות הרפואיות אשר צפויות לקבוע את דרגת נכותם טרם התקיימו. זאת, למעט בקשות של פצועים בעלי פגיעות קשות ביותר ומובהקות אשר הובאו בעדיפות בפני הוועדות הרפואיות וכן ועדות רפואיות למבקשי הכרה שביקשו לקיימן.

בחלוף מעל שנתיים מתחילת המלחמה ובשים לב להתקדמות של ההליך המחשובי לטיוב הליכי ההכרה, לאחרונה היחידה לוועדות הרפואיות באגף השיקום החלה לפעול באופן נמרץ לזימונם של פצועי מלחמת התקומה לעמוד בפני ועדה רפואית.

בשלב זה קיימים כ-10,000 מבקשי הכרה מקרב פצועי מלחמת התקומה, אשר קצין התגמולים אישר את בקשתם ועתה הם נדרשים לעמוד בפני ועדה רפואית לצורך קביעת דרגת נכות. בנוסף, קיימים כ-4,000 מבקשי הכרה שנמצאים בטיפול הוועדות הרפואיות בשלב כזה או אחר.

על מנת לסייע לפצועים בהליך קביעת דרגת הנכות על ידי ועדה רפואית ללא דיחוי, וכצעד מקדים לתיקון החוק ולהסדרה קבועה של מתן סיוע משפטי לנכי צה"ל, מוצע כי יינתן סיוע משפטי כבר בעת זו, בתצורה מצומצמת, בפיילוט שיערוך משרד הביטחון באמצעות התקשרות עם משרדי עורכי דין לתקופה של שנה או עד להשלמת החקיקה שעתידה להסדיר מתן סיוע משפטי לנכי צה"ל.

באשר לאופן מתן הזכות לסיוע משפטי, יצוין כי דרך המלך להעמדת סיוע משפטי באופן נרחב היא הסדרתו בחקיקה ראשית, וזאת גם כאשר הסיוע המשפטי מיועד להינתן מחוץ לגדרי חוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972. גם כאן, לאור היקף הנפגעים במלחמת חרבות ברזל, מדובר בהסדר רחב שראוי היה שהכנסת תידרש להיקפו ולמהותו.

לצד זאת, נוכח הדחיפות הנובעת מהצורך המיידי במתן מענה לנפגעי המלחמה, נוכח טיבו של ההסדר המוצע אל מול המעטפת המלאה של הסיוע המשפטי וזמניותו, בשלב זה יש הצדקה להפעיל, באמצעות החלטת ממשלה, פיילוט סיוע משפטי שיעניק לפצועי צה"ל וכוחות הביטחון סיוע משפטי מידי באמצעות משרדי עורכי דין עמם יתקשר משרד הביטחון, ברוח החלטת הממשלה 981 "נפש אחת". במסגרת תקופה זו ייבחנו יישום ההסדר, היקף הצורך בסיוע משפטי והשפעת הענקת הסיוע המשפטי על יכולת מיצוי הזכויות לפי חוק הנכים, וזאת לשם גיבושה של מדיניות כוללת ביחס לאופן המתאים להענקת סיוע משפטי קבוע לפצועי צה"ל.

עוד יצוין, כי בעת קידום ההצעה להחלטת ממשלה, עלתה סוגיית חשש לניגוד עניינים בשל כך שהגוף שיהיה אמון על פיילוט הסיוע המשפטי יהיה משרד הביטחון, אשר בין עובדיו נמנים גם קציני תגמולים המהווים צד להליכים בפני הוועדה הרפואית ובהליכי הערעור. לאחר בחינת הנושא לעומקו, מאחר שהסיוע המשפטי יינתן על ידי עורכי דין חיצוניים אשר

יעמדו בקשר ישיר עם הזכאים לסיוע בהתאם לפיילוט, ללא מעורבות של גורם כלשהו במשרד הביטחון, ובשים לב לכך שחלקו של המשרד בתהליך יהיה מימון והתקשרות עם משרדי עורכי הדין בלבד וזאת באמצעות גוף רכש במשרד הביטחון, אנו סבורים כי ניתן מענה מספק לחשש האמור וכי הוא לא עולה כדי מניעה משפטית לקיום הפיילוט המוצע.

לעניין החשש מהליכי סרק, מוצע כי תנאי לקבלת הסיוע המשפטי יהיה תשלום דמי השתתפות עצמית בגובה 500 שקלים חדשים, אשר ישולמו על ידי הזכאי למשרד עורכי הדין בשלב הייצוג בפני הוועדה הרפואית מדרג ראשון.

דמי ההשתתפות יהוו דמי רצינות וימנעו הגשת הליכי סרק.

סוגיה נוספת שעל הפרק היא האפשרות לקבוע הסדר סיוע משפטי זמני עבור פצועי צה"ל וכוחות הביטחון מבלי לקבוע הסדר מקביל דומה עבור נפגעי פעולות האיבה, וזאת על רקע סעיף 4 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970 (להלן: **"חוק התגמולים"**) אשר מחיל חלק מהוראות חוק הנכים על נפגעי פעולות איבה, סעיף 8 לחוק התגמולים הקובע כי **"דין נפגע או בן-משפחה כדין נכה לפי חוק הנכים והתקנות לפיו או בן-משפחה לפי חוק משפחות החיילים והתקנות לפיו לעניין כל חיקוק אחר המעניק טובת הנאה, פטור או הנחה"** והגדרת המונח "תגמול" בסעיף 1 לחוק זה, הכוללת **"כל טובת הנאה הניתנת לאדם שחל עליו חוק הנכים או חוק משפחות חיילים, לפי העניין"**.

בהקשר זה יצוין, כי לצד הסעיפים האמורים קיימים, הן בהוראות הדין והן במסגרות אחרות, הסדרים שונים הניתנים לכל אחת מהקבוצות וקיימות הבחנות בין שתי הקבוצות, בשים לב לנסיבות ולמאפיינים השונים. כך למשל הליכי ההכרה כנכה וכנפגע פעולות האיבה שונים זה מזה, הוראות הדין בעניין מועד הגשת בקשת הכרה, התיישנות והמועד ממנו ישולמו תגמולים אינן זהות, כללי הוועדה המייעצת להטבות לפנים משורת הדין חלים רק על פצועי צה"ל וכוחות הביטחון וכיו"ב.

לעניין סיוע משפטי, במצב החוקי הקיים נפגעי פעולות האיבה זכאים לסיוע משפטי באמצעות משרד המשפטים בשלב הערעור לבית הדין לעבודה, על כל המשתמע מכך, בעוד שפצועי צה"ל וכוחות הביטחון אינם זכאים על פי החוק לסיוע דומה.

ההבחנה בין הקבוצות מעוררת קשיים, אשר יש להביא אותם בפני גורמי המדיניות. בשים לב לשוני המסוים בין הקבוצות, ולנוכח הדחיפות ליתן סיוע משפטי לפצועי צה"ל וכוחות הביטחון שצפויים לעמוד בפני ועדה רפואית, ללא דיחוי, אנו סבורים כי חרף הקשיים הנובעים מההבחנה ביניהן, אין מניעה משפטית לקבל החלטת ממשלה שקובעת סיוע משפטי זמני לפצועי צה"ל וכוחות הביטחון בלבד. לצד זאת, נכון שתיערך בחינה של משרד האוצר והמוסד לביטוח לאומי באשר לגיבוש מתווה זמני עבור נפגעי פעולות איבה, בהתחשב בנסיבות ובמאפיינים השונים, אשר לאחריה ניתן יהיה להביאו בפני גורמי הממשלה.

לאור האמור לעיל, אין מניעה משפטית לקבל את ההחלטה.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

ההצעה על דעתה של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי- חוקתי).

נוסח ההצעה תואם עם הייעוץ המשפטי למשרד האוצר.

עמדת הייעוץ המשפטי של המוסד לביטוח לאומי: לאור הוראות חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה יש להשוות בין זכויותיהם של נכי צה"ל לאלה של נפגעי פעולות איבה. משכך, על ההצעה לקבוע כי זכאות דומה, אף אם לא זהה, תינתן גם לנפגעי פעולות איבה וכי אוצר המדינה יקצה למוסד לביטוח הלאומי את המשאבים הנדרשים לנושא.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד:

אין מניעה משפטית לקבל את ההחלטה.

בביתה,
מור ימין בן-טל, עו"ד
סגנית היועצת המשפטית למערכת הביטחון
לנושאי שיקום ומשפחות